

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

JENNI MÄKIPÄÄ & SOFIA PIETILÄ

Uuden sairaanhoitajan valmiudet ja tuen tarve aikuispsykiatriassa

OPINNÄYTETYÖ

HOITOTYÖN TUTKINTO-OHJELMA
2024

TIIVISTELMÄ

Mäkipää, Jenni ja Pietilä, Sofia: Uuden sairaanhoitajan valmiudet ja tuen tarve aikuispsykiatriassa
Opinnäytetyö, AMK
Hoitotyön Tutkinto-ohjelma
Joulukuu 2024
Sivumäärä: 32

Tähän opinnäytetyöhön haastateltiin vastavalmistuneita sairaanhoitajia, jotka työskentelevät aikuispsykiatrian eri osastoilla. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Tampereen yliopistollisen sairaalan enintään 3 vuotta sitten valmistuneiden sairaanhoitajien valmiuksia ja tuen tarvetta aikuispsykiatrialla psykoosisairauksien vastuualueella. Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, millaista tukea uusi hoitaja tarvitsee ja millaisia valmiuksia uudella sairaanhoitajalla tulee olla aikuispsykiatriassa. Tutkimuskysymyksiä oli työssä kaksi. Ensimmäinen oli, millaisia valmiuksia uusilla sairaanhoitajilla on aikuispsykiatriassa? Toinen kysymys oli, millaista tuen tarvetta uusilla sairaanhoitajilla on aikuispsykiatrialla?

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Aineisto kerättiin teemahaastattelulla ja analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastaukseksi saatiin, että vastavalmistuneena valmiudet koetaan riittämättöminä, mutta yli vuoden työkokemuksen jälkeen valmiudet koetaan hyviksi. Toiseen tutkimuskysymykseen vastaukseksi saatiin, että tuen tarve korostuu etenkin vastavalmistuneena, mutta tuen tarve ei koskaan lopu.

Avainsanat: Vastavalmistunut, aikuispsykiatria, tuen tarve, uusi sairaanhoitaja

ABSTRACT

Mäkipää, Jenni and Pietilä, Sofia: The skills of the new nurse and the need for support in adult psychiatry
Bachelor's Thesis
Degree Program in Nursing
December 2024
Pages: 32

In this thesis, recently graduated nurses working in various adult psychiatric wards were interviewed. The purpose of the thesis was to explore the competencies and support needs of nurses who graduated within the last three years and are working in the responsibility area of psychotic disorders at Tampere University Hospital. The goal is to provide insights into the type of support new nurses require and the competencies they need in adult psychiatry. The study addressed two research questions. The first was: What competencies do new nurses have in adult psychiatry? The second was: What kind of support needs do new nurses have in adult psychiatry?

The thesis was conducted as a qualitative study. The data were collected through thematic interviews and analyzed using inductive content analysis. The answer to the first research question revealed that newly graduated nurses perceive their competencies as insufficient. However, after more than a year of work experience, the competencies are perceived as good. The answer to the second research question highlighted that the need for support is particularly emphasized during the early stages of employment, although the need for support never entirely disappears.

Keywords: Newly graduated, adult psychiatry, support needs, new nurse

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	5
2 VASTAVALMISTUNEEN SAIRAANHOITAJAN VALMIUDET JA TUEN TARVE	6
2.1 Vastavalmistuneen sairaanhoitajan valmiudet ja psykiatrisen hoitotyön kompetenssi.....	6
2.2 Vastavalmistuneen sairaanhoitajan tuen tarve työelämään siirtymisvaiheessa.....	7
3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	9
4 TUTKIMUKSEN SUORITTAMISTAPA.....	10
4.1 Tutkimusmenetelmä.....	10
4.2 Aikataulu	12
5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	13
5.1 Uuden hoitajan valmiudet aikuispsykiatriassa	13
5.2 Millaista tuen tarvetta uusilla sairaanhoitajilla on aikuispsykiatrialla? ..	15
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	20
6.1 Johtopäätökset.....	20
6.2 Luotettavuuden pohdinta	21
6.3 Tutkimuksen luotettavuus	22
6.4 Tutkimuksen eettisyys.....	23
LÄHTEET	24
LIITE 1: TIETOKANNAT JA TUTKIMUKSET	27
LIITE 2: TEEMAHAASTATTELURUNKO.....	30
LIITE 3: OPINNÄYTETYÖN INFORMAATIOKIRJE	31
LIITE 4: TIETOON PERUSTUVA SUOSTUMUS.....	32

1 JOHDANTO

Sairaanhoitajalta vaaditaan psykiatriassa valmiuksia luoda ja ylläpitää hoitavaa vuorovaikutusta mielenterveys- ja päihdeongelmaisten sekä heidän läheistensä kanssa. Sairaanhoitajan tulee pyrkiä edistämään mielenterveyttä, ehkäisemään häiriöitä ja lähestymään tilanteita voimavaralähtöisesti. Sairaanhoitajalla tulee olla perustiedot mielenterveysongelmista ja psykiatrisista sairauksista. Psykiatrisen hoitotyön menetelmät ja hoitosuhteen työskentely tulee hallita. (Eriksson ym., 2015, s. 40.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Tampereen yliopistollisen sairaalan enintään 3 vuotta sitten valmistuneiden sairaanhoitajien valmiuksia ja tuen tarvetta aikuispsykiatrialla psykoosisairauksien vastuualueella. Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, millaista tukea uusi hoitaja tarvitsee ja millaisia valmiuksia uudella sairaanhoitajalla tulee olla aikuispsykiatriassa. Opinnäytetyön aiheen tilaajana toimii Pirkanmaan hyvinvointialueen psykiatrian toimiala.

Opinnäytetyön teoreettinen tausta perustuu luotettaviin tietokantoihin ja ajantasaiseen kirjallisuuteen. Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista lähestymistapaa, jossa aineistonkeruumenetelmänä toimi ryhmähaastattelu. Haastatteluaineisto nauhoitettiin ja litteroitiin aineiston laadun varmistamiseksi. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Kappaleessa 5 on käytetty taulukkojen jäsentämisessä Chat GPT tekoälyä.

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja kiinnostava, sillä työhyvinvoinnin merkitys korostuu erityisesti vastavalmistuneen uran alkuvaiheessa, jolloin poistuvuus alalta on yleistä. Työhyvinvointiin liittyy olennaisia tekijöitä, kuten työn mielekkyys, terveys, turvallisuus ja yleinen hyvinvointi. Tähän vaikuttavat työn luonne, sen merkityksellisyys, johtamistyyli, työyhteisön ilmapiiri ja työntekijöiden ammattitaito. (STM, n.d.)

2 VASTAVALMISTUNEEN SAIRAANHOITAJAN VALMIUDET JA TUEN TARVE

Sairaanhoitajan tutkinto on sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto. Tutkinto on laajuudeltaan 210 opintopistettä ja koulutus kestää 3,5 vuotta. Sairaanhoitajan opintoihin sisältyy perus- ja ammattiopinnot, vaihtoehtoiset ammattiopinnot, ammattitaitoja edistäviä harjoitteluja sekä opinnäytetyö. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014, 2 §.) Sairaanhoitaja tutkinnon tavoitteena on perehdyttää keskeisiin työtehtäviin sekä vahvistaa ammatin edellyttämien tietojen, taitojen sekä alan kuuluvien arvojen ja eettisten periaatteiden hallintaa ja soveltamista asiakastyössä (STM, 2020, s.31). Sairaanhoitajan tutkinnon edellytyksenä on Valviran myöntämä laillistus toimia terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä. Laillistaminen myönnetään hakemuksen perusteella. (Valvira, 2016.) Teoreettisen perustan taustaksi on käytetty ajankohtaisia ja tieteellisiä tietokantoja mm. Pubmed, Samk Finna sekä lisäksi on hyödynnetty manuaalista hakua. Löydetyt hakutulokset ja tutkimukset on taulukoitu liitteenä. (Liite 1.)

2.1 Vastavalmistuneen sairaanhoitajan valmiudet ja psykiatrisen hoitotyön kompetenssi

Sairaanhoitajan osaamisen vaatimukset on määritelty ammattikorkeakoulun yhteisten kompetenssien avulla. Niiden avulla kehitetään yleispätevää osaamista. Sairaanhoitajan laaja-alainen koulutus antaa valmiuksia edistää asiantuntijuuttaan sekä ymmärtää yhteiskuntaa ja toimintaympäristöään. Koulutuksessa voidaan vaikuttaa tavoiteltaviin kompetensseihin pedagogisilla valinnoilla. Sairaanhoitajan ammatissa tulee täyttää tietyt lainsäädännössä asetetut ammattipätevyyteen liittyvät vaatimukset. (Eriksson ym., 2015, s.14.) Sairaanhoitajan ammatillisen toiminnan lähtökohtana ovat kulloinkin voimassa oleva lainsäädäntö ja sosiaali- ja terveystieteelliset linjaukset. Sairaanhoitajan osaamiseen vaikuttavat väestön palvelutarpeissa ja lainsäädännössä tapahtuvat muutokset, uusi tutkimustieto, palvelurakenteen kehittäminen sekä sosiaali- ja terveystieteelliset ohjelmat. (STM 2012; Eriksson ym., 2015, s. 14.)

Valmistuneella sairaanhoitajalla tulee olla perustiedot terveyden ja työkyvyn edistämisestä sekä toiminnanvajausten riskien tunnistamisesta ja menetelmistä. Sairaanhoitajan on ymmärrettävä yhteiskunnallisten päätösten ja rakenteiden vaikutukset terveyttä edistäviin valintoihin sekä terveysvaikutusten arvioinnin periaatteet. (Eriksson ym., 2015, s.19.) Valmistuneen sairaanhoitajan odotetaan olevan pätevä, tunneälykäs ja kykeneväinen tiimityöhön. Hänellä tulisi olla vahva pohja anatomian, fysiologian, sairauksien patofysiologian, lääkehoidon, kivunhallinnan ja infektioiden torjunnan osa-alueilla. Sairaanhoitajan odotetaan pystyvän arvioimaan potilaiden tilaa ja vastaamaan heidän tarpeisiinsa. Hänen tulee omata erinomaiset viestintätaidot, kyky hallita aikaa ja priorisoida tehtäviä sekä ymmärtää syy-seuraussuhteita. (Brooks & Morphet, 2021.)

Sairaanhoitajan tulee pystyä luomaan ja ylläpitämään hoitavaa vuorovaikutusta mielenterveys- ja päihdeongelmaisten sekä heidän läheistensä kanssa. Sairaanhoitajan on pyrittävä edistämään mielenterveyttä, ehkäisemään häiriöitä ja lähestymään tilanteita voimavaralähtöisesti. (Eriksson ym., 2015, s. 40.) Sairaanhoitajalla on perustiedot yleisimmistä mielenterveysongelmista ja psykiatrisista sairauksista. Hän tuntee psykiatrisen hoitotyön menetelmät ja hoitosuhteen työskentelyyn. Lisäksi hän hallitsee päihdehoitotyön menetelmät ja varhaisen puuttumisen strategiat. (Eriksson ym., 2015, s. 40.) Psykiatriassa sairaanhoitaja on hoitotyön ammattilainen moniammatillisessa työryhmässä potilaiden hoitotyön tarpeiden määrittämisessä, hoitotyön suunnitelman laatimisessa ja toteuttamisessa sekä arvioinnissa (Pihko ym., 2019).

2.2 Vastavalmistuneen sairaanhoitajan tuen tarve työelämään siirtymisvaiheessa

Vastavalmistuneen sairaanhoitajan siirtymävaihe työelämään on kaikista kriittisin vaihe alaan ja työpaikkaan sitoutumisessa. Uudet sairaanhoitajat kaipaavat tukea etenkin ensimmäisten vuosien aikana. Tarkoin suunnitelluilla ja tutkimukseen pohjautuvilla toimenpiteillä, kuten simulaatioharjoituksilla tai psykologisella tukemisella, voidaan parantaa vastavalmistuneiden sairaanhoitajien

valmiuksia siirtyä työelämään. Tämä voi vähentää kokemusta stressistä ja parantaa heidän työssä pysymistään ja työtyytyväisyyttään. Tukitoimilla siirtymävaiheessa voidaan vaikuttaa ammatilliseen osaamiseen sekä fyysiseen ja psyykkiseen työkykyyn. (Männistö, 2023, s.2.)

Vastavalmistuneen sairaanhoitajan valmiuksia työelämään on mahdollista tukea erilaisilla tavoilla. Keinoja tähän voi olla mm. taitojen sekä osaamisen kehittäminen, luentojen, seminaarien, simulaatioiden, reflektointiharjoitusten, pidennetyn perehdytyksen, sekä mentoroinnin avulla. Työhön siirtyessä näillä lisätään hoitoon turvallisuutta, laatua. Lisäksi henkilökunnan ja potilaiden tyytyväisyys lisääntyy. (Hoitotyön tutkimussäätiö, 2021.)

Siirtymävaiheen ohjelmat edistävät vastavalmistuneiden sairaanhoitajien ammatillista kasvua sekä pätevyyttä (Read & Laschinger, 2017; Männistö, 2023, s.14). Niiden tavoitteena on tarjota helpotusta ja tukea vastavalmistuneiden integroitumiseen työelämässä (Rush ym., 2015, Ankers ym., 2018; Männistö, 2023, s.14). Siirtymävaiheen tuen ohjelmat koostuvat monesti eri osa-alueista: koulutus, perehdyttävä/perehdytettävä -työskentely, mentorointi, miehityksen ulkopuolella työskentely ja yksikkökohtainen perehdytys (Rush ym. 2019; Männistö, 2023, s.14).

Perehdyttäessä vastavalmistuneita sairaanhoitajia tulisi tuen olla riittävää ja järjestelmällistä. Tilannekokonaisuuksien hallinnan sekä tutkitun tiedon hyödyntämisen vahvistamisen lisäksi tulee kehittää myös klinisiä taitoja. Perehdytys- ja mentorointimalleja sekä tietoteknisiä sovellutuksia on kehitettävä ja testattava yhteistyössä eri tahojen, kuten ammattikorkeakoulujen sekä sosi- ja terveydenhuollon organisaatioiden ja järjestöjen kanssa. (Meretoja ym., 2015, s.14.)

Mielenterveyspalveluissa työskentelevillä vastavalmistuneilla sairaanhoitajilla on kielteisiä kokemuksia erityisesti siirtymävaiheesta. Kielteiset kokemukset liittyivät mielenterveyshoitajien koulutuksessa tapahtuneisiin muutoksiin, roolin epäselvyyteen, riittämättömään kliniseen ohjaukseen,

mielenterveyspalveluiden todellisuuden kohtaamiseen ja terveyspalveluiden rooliin valmistuneiden sairaanhoitajien siirtymisessä kliniseen työhön. (Hooper ym., 2016.)

Mentorointi on avainasemassa laadukkaan sairaanhoitajakoulutuksen tuottamisessa. Mentorointi lisää itseluottamusta, selkeyttää roolia ja parantaa käytäntöä. Vastavalmistuneet sairaanhoitajat ovat kokeneet mentoroinnin olevan riippuvainen neljästä teemasta: yhteydet, koulutusohjaus, käytännön luottamus ja onnellisuus. Vastavalmistuneiden mentorointi perustuu moniin tekijöihin, joista osa ei ole vastavalmistuneiden hallinnassa. Mentoroinnin puute voi vaikuttaa harjoitteluun, mikä puolestaan vaikuttaa potilaiden hoitoon. Kouluttajien, ammattihenkilöiden ja organisaatioiden välinen vuoropuhelu voi parantaa mentoroinnin ohjausta. (Champion ym., 2022.)

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Tampereen yliopistollisen sairaalan enintään 3 vuotta sitten valmistuneiden sairaanhoitajien valmiuksia ja tuen tarvetta aikuispsykiatrialla psykoosisairauksien vastuualueella. Tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, millaista tukea uusi hoitaja tarvitsee ja millaisia valmiuksia uudella sairaanhoitajalla tulee olla aikuispsykiatriassa.

Tutkimuskysymyksinä on: Millaisia valmiuksia uusilla sairaanhoitajilla on aikuispsykiatriassa? Millaista tuen tarvetta uusilla sairaanhoitajilla on aikuispsykiatrialla?

4 TUTKIMUKSEN SUORITTAMISTAPA

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka aineisto kerättiin enintään 3 vuotta sitten valmistuneilta sairaanhoitajilta teemahaastattelulla. Aineiston keruumenetelmänä käytettiin teemahaastatteluja, jotka mahdollistavat avoimet ja joustavat keskustelut tutkittavan aiheen ympäriltä. Haastattelut litteroitiin sanasta sanaan, mikä varmistaa aineiston tarkkuuden ja helpottaa sen analysointia.

4.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista lähestymistapaa. Kvalitatiivinen tutkimus on menetelmänä hyödyllinen erityisesti, kun aiheesta on vain vähän tietoa, halutaan uusi näkökulma, kun epäillään teorian tai käsitteen merkitystä tai tavoitteena on kyseenalaistaa jo saatuja tutkimustuloksia tai käytettyjä tutkimusmenetelmiä. Otos kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei ole satunnainen vaan harkittu, sillä se ei pyri yleistettävyyteen. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2017 s.66–67.)

Tässä opinnäytetyössä aineistonkeruumenetelmänä käytetään teemahaastattelua. Menetelmää käytetään, kun tavoitellaan tietoa, mitä ihmiset ajattelevat tai miksi he toimivat kyseisellä tavalla (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Teemahaastattelussa edetään etukäteen valittujen teemojen ja tarkentavien kysymysten mukaan. Haastattelussa on mahdollisuus tarkentaa ja syventää kysymyksiä saatujen vastausten perusteella. (Hirsijärvi & Hurme, 2007; Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Teemahaastattelussa tarkoituksena on löytää vastauksia tutkimuksen tarkoituksen, ongelmanasettelun tai tutkimustehtävän mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Opinnäytetyössä käytetään haastattelun tukena haastattelurunkoa (liite 2). Ennen aineiston keruuta sovittiin kaikkien haastateltavien kanssa aineistojen omistus- ja käyttöoikeuksista, käsittelystä, säilyttämisestä ja mahdollisesta avaamisesta, ja tarvittaessa sopimuksia tarkennetaan tutkimuksen edetessä. Tietosuojalainsäädäntöä sekä salassapitoon ja luottamuksellisuuden liittyviä säädöksiä noudatettiin kaikessa toiminnassa.

Tämän opinnäytetyön haastateltavat työskentelevät aikuispsykiatriassa ja ovat valmistuneet enintään 3 vuotta sitten. Haastateltavat tulevat aikuispsykiatrian eri osastoilta. Tutkimuksen osallistujat rajattiin työkokemuksen perusteella, jotta saadaan luotettavia tuloksia vastavalmistuneilta ja heidän kokemuksistaan. Tutkimuksen osallistujat tavoitettiin ja rekrytoitiin Pirhassa nimetyn opinnäytetyön yhteyshenkilön avulla sovittiin haastattelu ajankohdat, joihin hän rekrytoi haastateltavat. Haastattelut toteutettiin TAYS:n tiloissa sovittuna ajankohdana. Opinnäytetyön haastateltavien määrä on 7 osallistujaa ja haastattelut toteutettiin 2 osassa. Haastattelujen kesto on noin 30 minuuttia. Opinnäytetyön haastateltaville lähetettiin informaatiokirje (liite 3), josta tulee ilmi tutkimuksen oleelliset asiat, kuten tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus. Haastateltavat allekirjoittivat tietoon perustuvan suostumuksen (liite 4), jolla he vahvistivat suostumuksen tutkimukseen sekä haastatteluun. Haastatteluun allekirjoitetut informaatiokirjeet jätettiin TAYS:iin yhteyshenkilölle haastatteluiden päätyttyä.

Tämän opinnäytetyön aineistonkeruussa teemahaastattelut nauhoitettiin, jonka jälkeen se litteroitiin. Saatujen aineistojen analysointi aloitettiin litteroimalla haastattelunauhat, eli muunnettiin puhuttu materiaali kirjoitetuksi tekstiksi. Tämä sisältää usein kaiken nauhoitetun materiaalin kirjoittamisen sanasta sanaan, mutta tutkijalla on mahdollisuus tehdä erilaisia valintoja tässä prosessissa. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2017 s.163–164.) Litteroitu aineisto säilytettiin SAMK:n pilvipalvelussa salasanoilla suojattuna ja hävitetään opinnäytetyön valmistuttua syksyllä 2024. Pelkästään opinnäytetyöntekijöillä on pääsy aineistoon.

Opinnäytetyössä aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä, joka on yksi yleisimmistä analyysimenetelmistä tutkimusaineistojen käsittelyssä. Sen avulla voidaan analysoida monenlaisia aineistoja samalla kun ne kuvataan yksityiskohtaisesti. Sisällönanalyysin päämääränä on antaa laaja, mutta tiivistetty kuvaus ilmiöstä, joka johtaa käsiteluokitukseen, käsitejärjestelmiin, malleihin tai käsitekarttoihin. Sisällönanalyysin vahvuuksiin kuuluvat sen kyky havaita merkityksellisiä sisältöjä ja sen joustavuus erilaisten tutkimusasetelmien

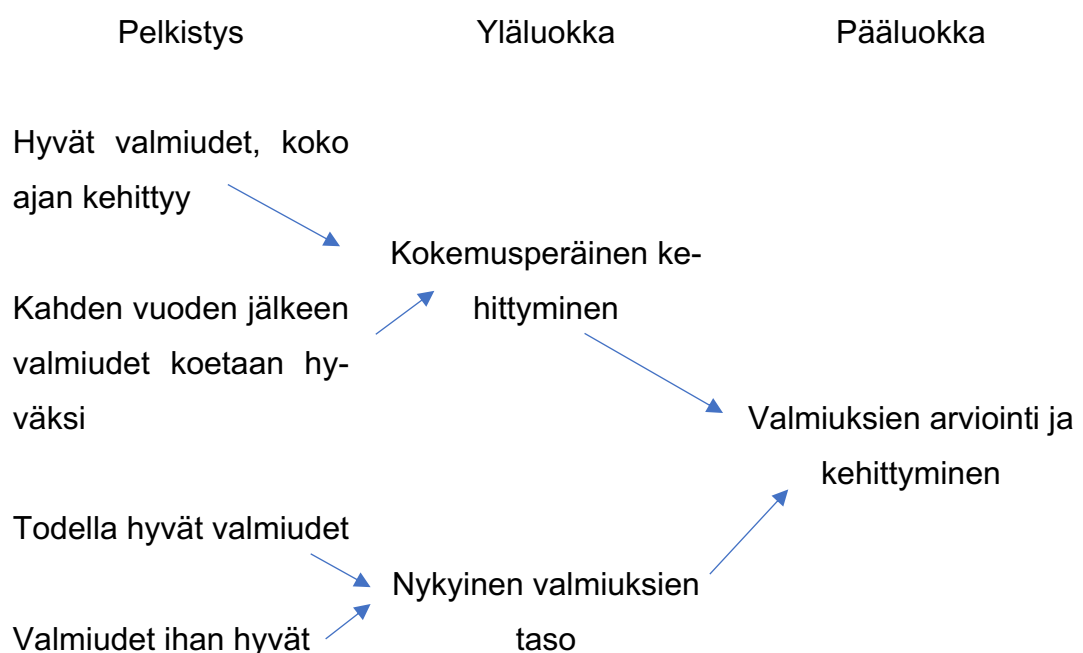
5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

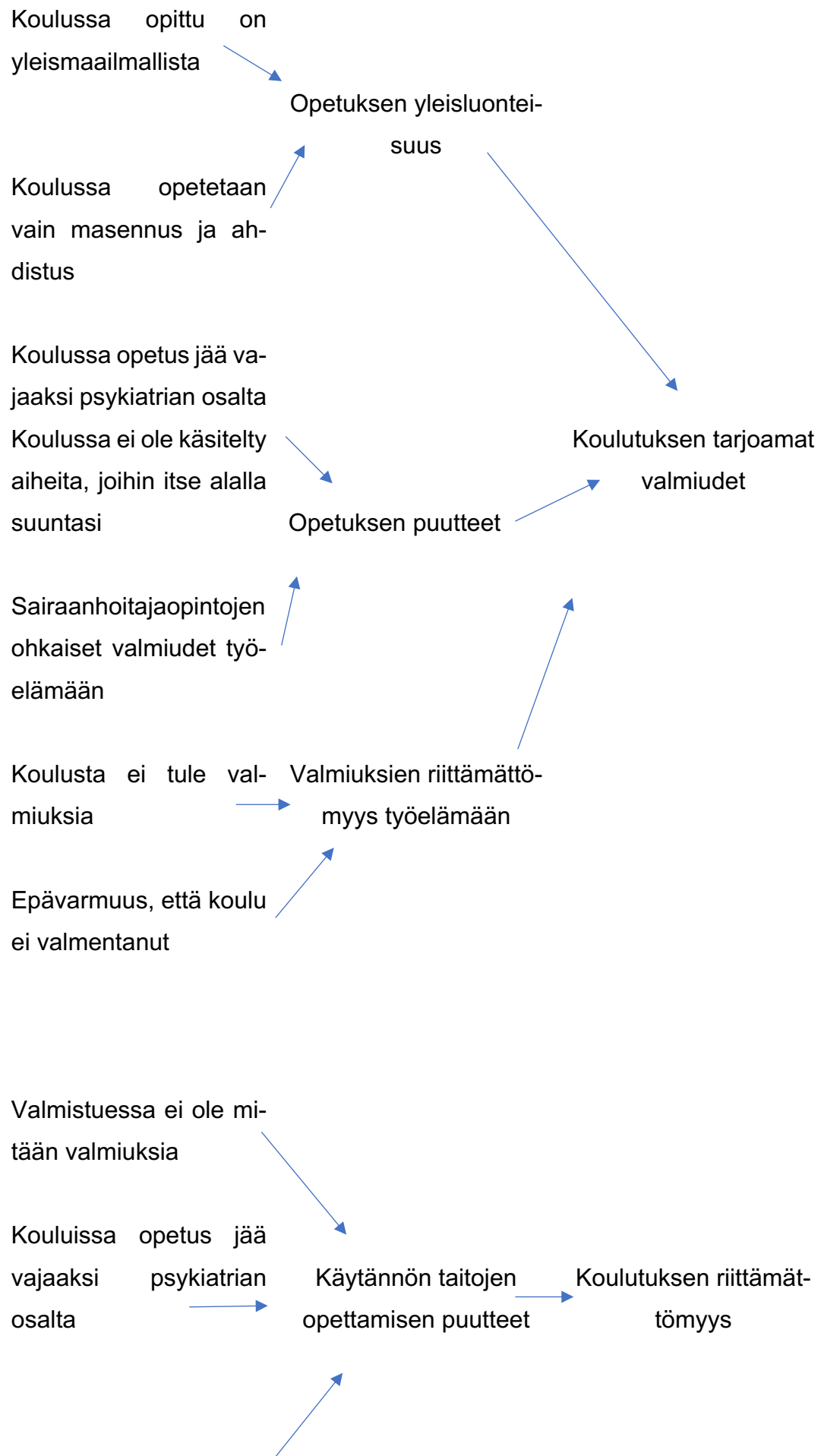
Opinnäytetyön tuloksissa käy ilmi, että hoitajat kokevat psykiatrian opetuksen koulussa puutteellisena. Koulutuksen jälkeen, kahden vuoden työkokemuksen myötä, heidän valmiutensa työssä kuitenkin koettiin jo hyviksi. Tuloksista nousee erityisesti esiin käsitys, että varsinaiset psykiatrisen työn taidot opitaan vasta käytännön työssä. Hoitajat kokevat tarvitsevansa jatkuvaa tukea, erityisesti täydennyskoulutuksen ja työyhteisön tuen muodossa. Näkemyksenä on, että tarve tuelle tulee säilymään myös tulevaisuudessa.

5.1 Uuden hoitajan valmiudet aikuispsykiatriassa

Opinnäytetyössä uuden hoitajan valmiuksista muodostui neljä pääluokkaa. Pääluokkien sisältö kuvautui tuloksissa seuraavanlaisena. Valmiudet koettiin hyväksi, kun työelämää oli takana muutama vuosi aikuispsykiatrialla. Valmiudet puolestaan koettiin riittämättömänä juuri koulusta valmistuneena. Koulun antamat valmiudet koettiin heikkona ja puutteellisena erityisesti psykiatrian osalta.

(Pelkistykset uuden hoitajan valmiuksista) Taulukko 5.1

Kouluissa opetus jää
vajaaksi psykiatrian
osalta. Ei opeteta esim.
pakarainjektiota, joka
on pakkotilanteissa

Työssä itse on joutunut
perehtymään asioihin,
koska koulu ei opetta-
nut

Työpaikalla tekemisen
kautta opitaan potilaan
hoitoon

Töissä ja harjoitteluissa
opitaan

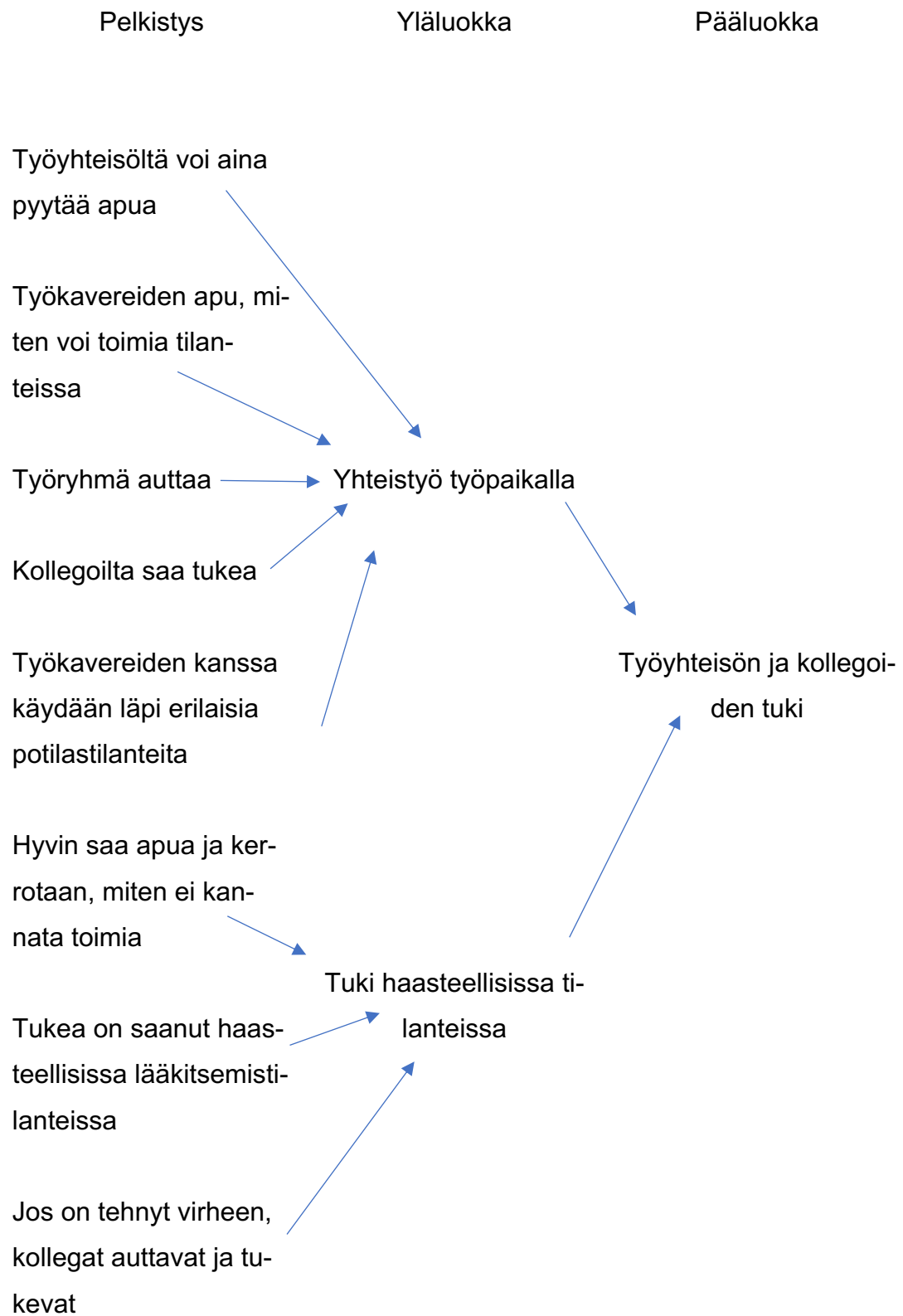
Työelämän oppimisko-
kemukset

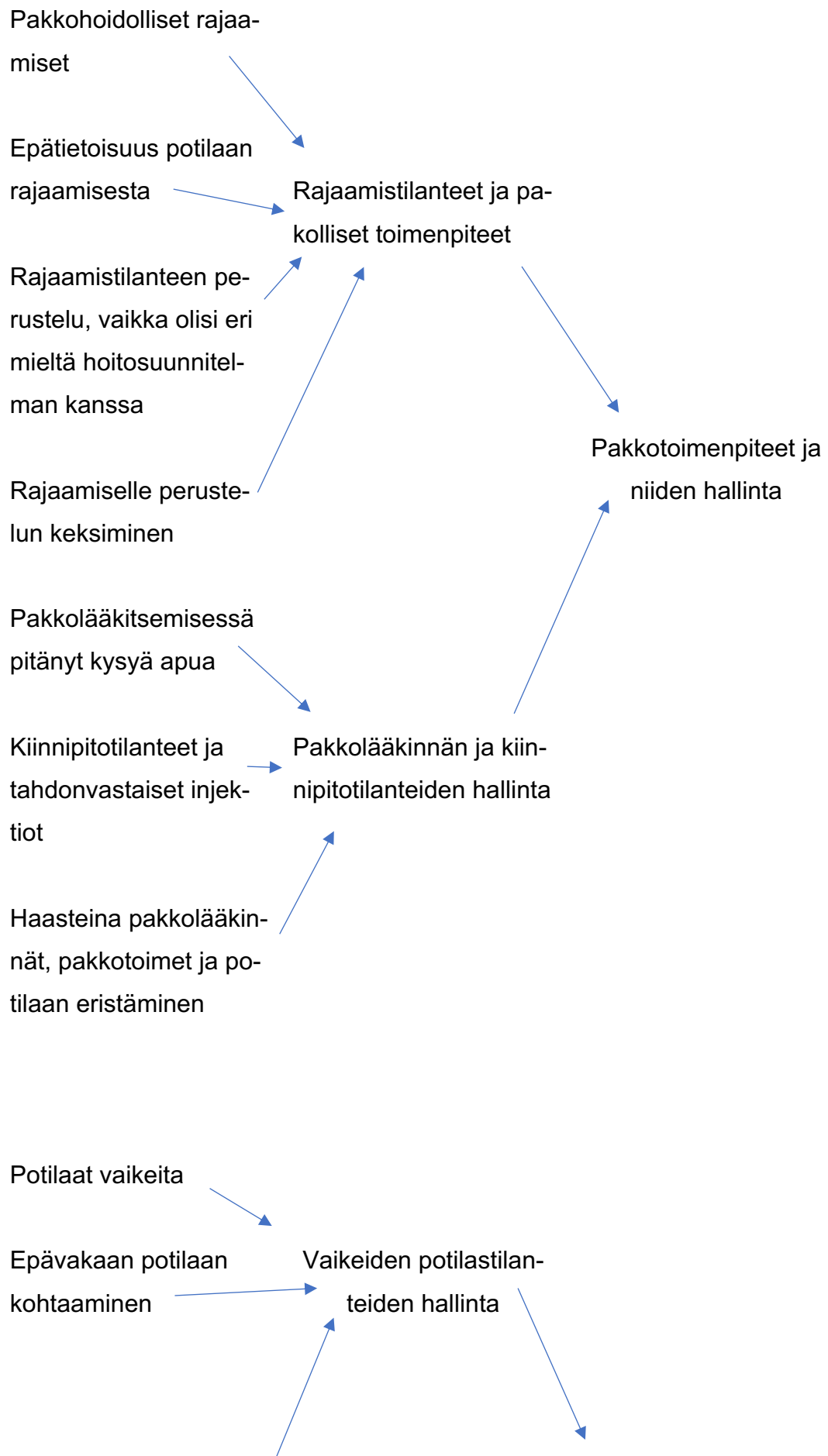
Valmiuksien rakentumi-
nen koulutuksen ja työ-
elämän kautta

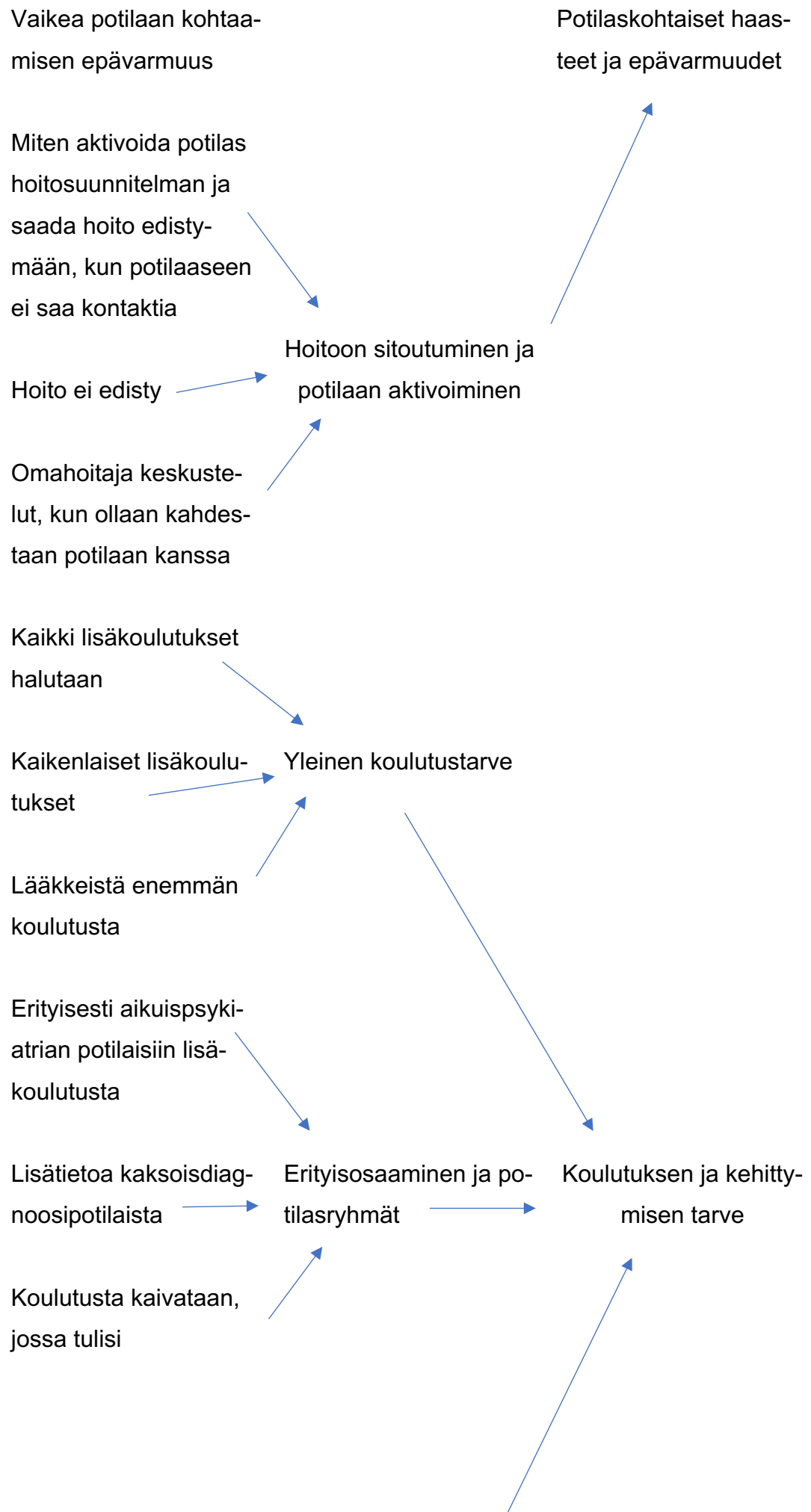
5.2 Millaista tuen tarvetta uusilla sairaanhoitajilla on aikuispsykiatrialla?

Opinnäytetyössä uuden hoitajan tuen tarpeista muodostui 5 pääluokkaa. Pääluokat jakautuivat seuraavalla tavalla: työyhteisön ja kollegoiden tuki koettiin merkittävänä, tuen tarpeen merkitys kasvoi pakkotoimissa ja haastavissa potilastilanteissa, koulutuksen ja kehittymisen tarve koettiin jatkuvan tulevaisuudessa.

(Pelkistykset tuen tarpeesta aikuispsykiatrialla) Taulukko 5.2

psykoosisairauksista ja niiden vaikutuksista ihmiselle

Omaan vastuualueeseen erityisesti koulutusta

Omaan vastuualueeseen liittyvä koulutus

Tarvitsee lisäkoulutusta esim. epävakaisiin DKT

Epävarmuus eri sairauksien tiedosta

Epävarmuus ja haasteet potilaan hoidossa

Haasteita on tilanteissa, jotka eivät mene oppikirjan mukaan

Epävarmuudet ja haasteet työssä

Tukea tarvitsee koko ajan

Tuen jatkuva tarve

Tuen tarpeen merkitys on kokoaikaista

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää uuden sairaanhoitajan valmiuksia ja tuen tarvetta aikuispsykiatrialla. Tarkastelemme tässä osiossa miten uusi hoitaja saavuttaa valmiudet ja minkälainen tuen tarve on verraten tutkimustietoon. Pohdimme myös opinnäytetyön luotettavuutta.

6.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tuloksista käy ilmi, että vastavalmistuneet kokevat saavansa koulutuksen kautta heikot valmiudet psykiatrian alalle. Monien mielestä koulutuksessa opitut asiat olivat liian yleisluonteisia. Valmistumisen jälkeinen epävarmuus omasta osaamisesta korostui vahvasti. Jotkut haastateltavista kokivat, ettei koulutus tarjoa juuri lainkaan valmiuksia työelämään, vaan osaaminen karttuu käytännön työssä. Tutkimustulosten mukaan sairaanhoitajan tutkinto kuitenkin kehittää yleisiä taitoja ja antaa perustan asiantuntijuuden kehittymiselle. Sairaanhoitajalta odotetaan pätevyyttä, tunneälyä, tiimityöskentelytaitoja sekä vahvaa osaamista lääketieteellisissä perustaidoissa ja potilastarpeiden arvioinnissa. Silti tulokset osoittavat, että vastavalmistuneet hoitajat kokevat pätevyytensä jäävän vajaaksi tutkinnon edellyttämiin osaamisvaatimuksiin nähden.

Opinnäytetyön tulokset tuovat esiin tuen merkityksen erityisesti haastavissa tilanteissa. Kollegojen ja työyhteisön tuki koetaan ratkaisevaksi silloin, kun oma osaaminen tuntuu epävarmalta. Tämä korostuu erityisesti rajaamistilanteissa ja pakkotoimissa, joissa selkeät toimintatavat ja tuki ovat välttämättömiä. Vaahtivien potilastilanteiden käsittelyssä ja niiden purkamisessa tuen tarve on erityisen tärkeää.

Tutkimukset painottavat vastavalmistuneiden sairaanhoitajien tuen tarvetta erityisesti työelämään siirtymisen vaiheessa. Ensimmäiset työvuodet ovat kriittisiä, ja tukea tarvitaan esimerkiksi simulaatioharjoitusten tai psykologisen avun muodossa. Näillä tukitoimilla voidaan vähentää stressiä, parantaa

työtyytyväisyyttä ja edistää sekä ammatillista osaamista että psyykkistä ja fyysistä työkykyä. Opinnäytetyön perusteella psykologinen tuki on erityisen tärkeää epävarmoissa tilanteissa ja välttämätöntä psykiatrisella alalla työskennellessä.

Täydenniskoulutus koettiin välttämättömäksi peruskoulutuksen tueksi, erityisesti psykiatrisen potilaan syvemmän ymmärtämisen kannalta. Tutkimukseen osallistuneet olivat yhtä mieltä siitä, että jatkuvan tuen ja lisäkoulutuksen tarve tulee säilymään myös tulevaisuudessa. Tuloksissa käy ilmi, että sairaanhoitajakoulutus antaa rajalliset valmiudet työelämään, mutta valmiudet koettiin huomattavasti paremmiksi, kun työkokemusta oli kertynyt yli vuoden verran.

6.2 Luotettavuuden pohdinta

Tutkimuksen teoreettinen tausta rakentui uuden sairaanhoitajan valmiuksien ja uuden sairaanhoitajan tuen tarpeen ja psykiatrisen hoitotyön erityispiirteiden ympärille. Opinnäytetyön aiheita käsittelevä kirjallisuus tarjosi riittävän pohjan teemoille, joita haastatteluissa käsiteltiin. Teoreettinen viitekehys ohjasi tutkimuskysymysten muodostumista ja aineiston analyysia, varmistaen tutkimuksen johdonmukaisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden.

Aineistonkeruumenetelmäksi valitsimme teemahaastattelun, sillä se mahdollistaa syvällisen ymmärryksen keräämisen haastateltavien kokemuksista ja näkemyksistä. Menetelmä tukee erityisesti kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteita, jotka keskittyvät ilmiöiden laadulliseen tarkasteluun. Haastatteluiden litterointi mahdollisti aineiston tarkan tarkastelun ja sisällönanalyysi puolestaan tarjosi systemaattisen tavan luokitella ja tulkita aineistoa.

Tutkimussuunnitelmaa noudatettiin pääosin hyvin. Haastattelut etenivät suunnitellusti ja niihin osallistui seitsemän vastavalmistunutta sairaanhoitajaa sekä yksi opintojen loppuvaiheessa oleva opiskelija. Haastattelut pidettiin kahdessa ryhmässä, mikä mahdollisti eri näkökulmien esille tuomisen, ja kunkin haastattelun kesto oli noin 30 minuuttia. Opinnäytetyön luotettavuutta ja tuloksia pohdittaessa huomattiin, että haastattelutilanteessa olisi pitänyt kiinnittää enemmän

huomioita kysymyksiin ja vastauksiin. Haastattelun tuloksia tarkasteltaessa huomattiin, että vastaukset eivät aina vastanneet varsinaisesti esitettyihin kysymyksiin. Tästä päätellen haastattelun kysymyksiä olisi pitänyt tarkentaa vielä haastatteluiden aikana. Erityisesti vastavalmistuneen hoitajan valmiuksiin liittyen vastaukset jäivät vajaiksi ja kysymystä kiertäviksi. Haastattelutilanteessa keskustelua syntyi hyvin, mutta aihetta oli haastava pitää halutuissa kysymyksissä ja aiheissa. Tämän takia tutkimuskysymykseen ei saatu riittävästi haluttua materiaalia, joten tämän osalta vastaus tutkimuskysymykseen jäi vielä hieman vajaaksi.

Analyysin luotettavuutta pyrittiin varmistamaan huolellisella työskentelyllä kaikissa vaiheissa. Litteroinnin avulla varmistettiin, että analyysi perustui tarkasti haastatteluiden sisältöön. Sisällönanalyysi toteutettiin vaiheittain: ensin aineistosta tunnistettiin keskeiset teemat, jotka luokiteltiin ja tiivistettiin tutkimuskysymysten mukaisesti. Tulokset esitettiin selkeästi, ja analyysissä pyrittiin tarkkaan johdonmukaisuuteen aineiston ja teoreettisen taustan välillä.

Vaikka tutkimus onnistui pääosin suunnitelmien mukaisesti, pohdimme, että pidemmällä haastatteluilla tai suuremmalla aineistolla olisi voitu saavuttaa vielä syvällisempi ymmärrys. Myös aineiston analyysiä olisi voinut täydentää esimerkiksi vertaamalla teemoja aikaisempaan tutkimukseen vielä laajemmin. Kaiken kaikkiaan aineiston analyysi kuitenkin täytti tutkimukselle asetetut tavoitteet ja tarjoaa luotettavan pohjan tutkimustulosten johtopäätöksille.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tieteellinen toiminta opinnäytetyössä suunniteltiin, toteutettiin ja dokumentoitiin huolellisesti, noudattaen avoimen tieteen ja eettisyyden periaatteita. Ennen tutkimusaineiston keruuta varmistettiin tarvittavat luvat, suostumukset ja eettinen ennakoarviointi. Kaikki toiminta toteutettiin tieteenalan sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti, vaarantamatta terveyttä tai turvallisuutta. Tieteellisen toiminnan osapuolia arvostettiin, ja mahdolliset sidonnaisuudet ilmoitettiin avoimesti asianosaisille. Tutkittavia informoitiin vapaaehtoisuudesta ja oikeudesta kieltäytyä osallistumisesta ilman seurauksia (TENK, 2023, s.13).

Tutkimuksessa noudatettiin hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteita, joita ovat eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeistuksen mukaan luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (TENK, 2023, s.12). Kerätty ja luotu tieto tehtiin julkisesti muiden saataville. Henkilötietoja käsiteltäessä noudatettiin anonyymiteettiä, eikä arkaluonteisia tietoja julkaistu, mutta tieteellinen tieto jaettiin avoimesti ilman vääristelyä. Ennen aineiston keruuta sovittiin osallistujien kanssa aineistojen omistus- ja käyttöoikeuksista, käsittelystä, säilyttämisestä ja mahdollisesta avaamisesta. Sopimuksia tarkennettiin tarpeen mukaan tutkimuksen edetessä. Lisäksi noudatettiin tietosuojalainsäädäntöä sekä salassapito-, luottamuksellisuus- ja vaitiolovelvoitteita. Edistettiin myös aineistojen avoimuutta ja jatkokäyttöä mahdollisuuksien mukaan (TENK, 2023, s.13–14).

6.4 Tutkimuksen eettisyys

Opinnäytetyön teoriapohja perustuu ajankohtaiseen ja luotettavaan tietoon, joka on hankittu luotettavista tietokannoista. Tutkimusaineisto kerätään ja analysoidaan huolellisesti ja luotettavuuden varmistamiseksi käytetään kvalitatiivisen tutkimuksen arviointikriteereitä, kuten uskottavuutta, siirrettävyyttä, riippuvuutta ja vahvistettavuutta (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2017, s.197).

Tutkimuksessa huomioitiin osallistujien luottamuksen säilyminen, jotta heidän oli helppoa ja turvallista vastata kysymyksiin. Tutkittavia kunnioitettiin ja aineisto kerättiin tarkasti kerrotun menetelmän mukaisesti, ilman tulosten vääristelyä. Tutkittavat antoivat suostumuksensa tutkimukseen osallistumiseen täyttämällä lomakkeen, jossa he hyväksyvät haastattelun nauhoituksen ja käsittelyn. Osallistujia informoitiin tutkimuksesta työelämänohjaajan kautta, ja heille toimitettiin teemahaastattelurunko sekä informaatiokirje. Lopuksi osallistujat allekirjoittavat tietoon perustuvan suostumuksen.

LÄHTEET

Browne, G & Hooper, M & O'Brien, A, (2016), Graduate nurses' experiences of mental health services in their first year of practice: An integrative review, Haettu 6.11.2023 osoitteesta:

<https://doi.org/10.1111/inm.12192>

Brooks, I & Morphet, J, (2021). The defining characteristics of newly graduated nurses – A Delphi study, 51, 1-8. Haettu 13.3.2024 osoitteesta:

<https://doi.org/10.1016/j.nepr.2021.102985>

Champion, J & Fox, I, (2022), A qualitative thematic analysis of mentorship for new psychiatric-mental health nurse practitioners, Haettu 6.11.2023 osoitteesta: <https://doi.org/10.1097/JXX.0000000000000794>

Elo, S & Tohmola, A & Kajula, O & Kääriäinen, M, (2022). Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. Haettu 18.3.2024: Hoitotiede 2022, 34 (4), 215-225.

Eriksson, E & Korhonen, T & Merasto, M & Moisio E-L, (2015), Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen, Haettu 13.3.2024 osoitteesta:

<https://www.epressi.com/media/userfiles/15014/1442254031/loppuraportti-sairaanhoidajan-ammattillinen-osaaminen.pdf>

Hoitotyön tutkimussäätö, Hotus, (2021), Haettu 6.11. 2023 osoitteesta:

<https://www.hotus.fi/nayttovinkki-15-2021-kysyy-miten-vastavalmistuneiden-sairaanhoidajien-siirtymavaihetta-tyoelamaan-voidaan-tukea/>

Kankkunen, P & Vehviläinen-Julkunen, K, (2017), Tutkimus hoitotieteessä, Sanoma Pro

Meretoja, R & Leino-Kilpi, H & Numminen, O & Kajander-Unkuri, S & Kuokkanen, L & Flinkman, M & Ruoppa, E, (2015), Sairaanhoidajien

ammattipätevyys ja siihen yhteydessä olevat työhyvinvointitekijät, Haettu 13.3.2024 osoitteesta: <https://oma.tsr.fi/api/projects/d1ece1ed-43f7-4782-a495-3cbd50e2e86c/attachment/f35a8cda-8bb0-452f-9c14-e64a4740b4f3>

Männistö, Maarit (2023), Siirtymävaiheen interventiot sairaanhoitajien alalle siirtymisen tukena – systemaattinen kirjallisuuskatsaus, Haettu 28.2.2024 osoitteesta: https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/29124/urn_nbn_fi_uef-20230038.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Pihko, H & Kantojärvi, L & Kähäri, L, (2019), Yleissairaalapsykiatria, Haettu 4.11. 2023 osoitteesta: <https://www.oppiportti.fi/op/ysp00311/do>

STM, Sosiaali- ja terveysministeriö, Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2020:3, (2020), Haettu 14.3.2024 osoitteesta: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162120/STM_2020_3_rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y

STM, Sosiaali- ja terveysministeriö, (n.d), Työhyvinvointi, Haettu 18.3.2024 osoitteesta: <https://stm.fi/tyohyvinvointi>

TENK, Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023, Haettu 9.3.2024 osoitteesta: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Tuomi, J & Sarajärvi, A, (2018), Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Valvira, (n.d), Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, (n.d), Haettu 6.11. 2023 osoitteesta: <https://valvira.fi/ammattioikeudet/eu-tai-eta-valtiossa-koulutettu-katilo-sairaanhoitaja-tai-proviisori>

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014, 2 § Haettu 5.11.

2023 osoitteesta:

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>

LIITE 1: TIETOKANNAT JA TUTKIMUKSET

Taulukko 1.

Tietokanta	Hakusana	Tulokset	Hyväksytyt
PubMed	(new graduate nurse and psychiatric and study). Aikaväli 2010-2023	84	2
Manuaalinen haku (Google)	(Mielenterveyshoitotyö, sairaanhoitajan valmiudet, Sairaanhoitaja tutkinto,)	-	6
Samk Finna	(Psykiatrinen hoitotyö)	120	1

Taulukko 2.

Tekijä(t), vuosi, otsikko, maa	Tutkimuksen tarkoitus	Kohde ryhmä (N=?)	Käytetyt mittarit	Keskeiset tulokset
Hooper, Mary- Ellen & Browne Graeme & O'Brien Anthony Paul, 2016, Graduate nurses' experiences of mental health services in their first year of practice: An integrative review, Australia	Kartoittaa ja tutkia vasta- valmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia mielenterveyspalveluista ensimmäisen kliinisen harjoitteluvuoden aikana.	Ei ole	Sisällönanalyysi	Tuloksissa korostetaan valmistuneiden sairaanhoitajien kielteisiä kliinisiä kokemuksia ja lisääntyntä poistumaa mielenterveyspalveluista. Kielteiset kokemukset liittyivät mielenterveyshoitajien koulutuksessa tapahtuneisiin muutoksiin, roolin epäselvyyteen, riittämättömään kliiniseen ohjaukseen, mielenterveyspalveluiden

				todellisuuden kohtaamiseen ja terveystalvaiden rooliin valmistuneiden sairaanhoitajien siirtymisessä kliniseen työhön.
Champion Jane D & Fox Isadora, 2022, A qualitative thematic analysis of mentorship for new psychiatric mental health nurse practitioners, Yhdysvallat	Tutkia prosessia mentoroinnin hankkimiseksi sekä mentorointikokemuksia vastavalmistuneilta psykiatrisilta sairaanhoitajilta ja mielenterveyslaitajilta, jotka hankkivat tutkimuksensa joko osittain tai kokonaan verkossa.	N=19	Temaattinen analyysi.	Vastavalmistuneet kertoivat, että mentorointi oli riippuvainen neljästä tekijästä: yhteydet, koulutusohjaus, käytännön luottamus ja onni. Mentorin saaminen työpaikan, oppilaitosten tai koulujen kautta oli epäjohdonmukaista. Johtajat olivat huolissaan siitä, että koulutus- ja ammatilliset investoinnit mentorointiin olivat vähäisiä.
Brooks Ingrid & Morphet Julia, 2021, The defining characteristics of newly graduated nurses – A Delphi study. Nurse Education in Practice. Australia	Tarkoituksena tutkimuksessa oli pyrkiä tunnistamaan työvalmiiden valmistuneiden sairaanhoitajien luonteenpiirteitä kolmi- Delphi-suunnittelua hyödyntävän tarkoituksenmukaisen otoksen näkökulmasta vastavalmistuneista,	N= yhteensä 95 osallistujaa	Muodollinen analyysi	Tutkimuksen tuloksista ilmeni, että vastavalmistuneiden on oltava turvallisia ammatinharjoittajia, joilta vaaditaan ammattimaista käyttäytymistä, anatomia ja fysiologia, sairauksien patofysiologia ja lääkitysturvallisuus sekä hyvät potilasarviointi- ja viestintätaidot. Ajanhallinta

	työnantajista ja tutkijoista sekä vertailla tuloksia.			ja priorisointitai- dot kehittyvät käytännön lujit- tumisen myötä.

LIITE 2: TEEMAHAASTATTELURUNKO

TEEMAT:

Taustatiedot:

- Kuinka pitkään olet työskennellyt sairaanhoitajana, entä aikuispsykiatrialla?
- Mahdolliset lisäkoulutukset liittyen psykiatriaan?

Tuen tarve ja valmiudet aikuispsykiatriassa:

- **Millaisena olet kokenut työskentelyn aikuispsykiatriassa?**
Oletko kokenut epävarmuutta osaamisestasi esim. potilaan kohtaaminen
- **Millaisia haasteita olet kohdannut työskennellessä aikuispsykiatriassa?**
- **Millaista tukea olet saanut työpaikalla?**
- **Millaista tukea olisit kaivannut?** Muu yhteisön tuki, työn ohjaus
- **Minkälaiseksi koet valmiudet työssäsi?** Koetko tarvitsevasi lisäkoulutusta peruskoulutuksen tueksi, missä asioissa ja minkälaista

LIITE 3: OPINNÄYTETYÖN INFORMAATIOKIRJE

Tervetuloa osallistumaan opinnäytetyötutkimukseen,

Teemme opinnäytetyötä aiheesta Uuden hoitajan valmiudet ja tuen tarve aikuispsykiatriassa. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää enintään 2 vuotta sitten valmistuneiden sairaanhoitajien valmiuksia ja tuen tarvetta aikuispsykiatrialla psykoosisairauksien vastualueella. Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, millaista tukea uusi hoitaja tarvitsee ja millaisia valmiuksia uudella sairaanhoitajalla tulee olla aikuispsykiatriassa.

Opinnäytetyö toteutetaan teemahaastatteluna. Tavoitteenamme olisi saada 6-10 osallistujaa ja haastateltavat ryhmät olisivat kooltaan 2–4 sairaanhoitajaa. Jokaiseen haastatteluun aikaa on varattu noin 30 minuuttia. Pirhan yhteyshenkilö kokoaa haastattelun osallistujat.

Opinnäytetyötutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Ennen haastattelun alkua pyydämme osallistuvia allekirjoittamaan tietoon perustuvan suostumuksen. Opinnäytetyön aineistona syntyvä nauhoite litteroidaan ja nauhoite hävitetään välittömästi litteroinnin jälkeen. Litteroitu aineisto säilytään SAMK:n pilvipalvelussa salasanoilla suojattuna ja hävitetään opinnäytetyön valmistuttua syksyllä 2024.

Ystävällisin terveisin Jenni Mäkipää & Sofia Pietilä
jenni.makipaa@student.samk.fi & sofia.pietila@student.samk.fi

LIITE 4: TIETOOON PERUSTUVA SUOSTUMUS

Tutkimuksen nimi: Uuden sairaanhoitajan valmiudet ja tuen tarve aikuispsykiatriassa. Satakunnan ammattikorkeakoulu 2024.

Ymmärrän, että tutkimus haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja voin missä tahansa vaiheessa keskeyttää osallistumiseni.

Haastattelussa kerättyjä aineistoja käsitellään luottamuksellisesti ja anonyymisti. Aineistot tuhoetaan käsittelyn jälkeen asianmukaisella tavalla. Informaatiokirje annetaan haastateltaville, josta käy ilmi tiedot tutkimuksesta ja tietojen käsittelystä siten että henkilötietoja ei kerätä.

Allekirjoituksella vahvistan suostumuksen tutkimukseen ja suostun haastatteluun.

_____ / _____.2024.

Allekirjoitus

Päiväys

Haastattelijat Jenni Mäkipää & Sofia Pietilä. Hoitotyön tutkinto-ohjelma, sairaanhoitaja 2024. Satakunnan ammattikorkeakoulu.